

คำถามที่พบบ่อย (FAQ)

1. ในมุมมองของนักวิจัย ถ้า พรบ.ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ผลงานวิจัยและนวัตกรรม มีผลบังคับใช้นักวิจัยควรเตรียมพร้อมอย่างไร

ศ. ดร. นพ.ภัทรชัย กิรติสิน ชี้แจงว่า สิ่งที่นักวิจัยต้องรู้คือหน้าที่และบทบาทของนักวิจัย ซึ่งเกี่ยวข้องกับสัญญาทุนวิจัยทั้งหมดที่นักวิจัยจะเซ็นสัญญา บางแหล่งทุนเริ่มมีการเตรียมความพร้อมให้สอดคล้องกับ พรบ.ฉบับนี้ไว้แล้ว ในส่วนของผลตอบแทนทาง iNT จะเป็นหน่วยงานที่ดูแลให้นักวิจัย โดยอันดับแรกจะต้องเริ่มจากนักวิจัยก่อน โดยนักวิจัยจะต้องเปิดเผยข้อมูลสิ่งประดิษฐ์ผลงานวิจัยที่เป็นทรัพย์สินทางปัญญาให้ทาง iNT ทราบ เพื่อให้ยังคงสิทธิ์ในการเป็นเจ้าของผลงานอยู่ เมื่อนักวิจัยรับทุนจากภาครัฐและคาดว่าจะเกิดทรัพย์สินทางปัญญารื่น สามารถติดต่อสอบถามไปที่ iNT ได้

2. นักวิจัยสายวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์มีความแตกต่างกันอย่างไรในการปฏิบัติตาม พรบ. ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ผลงานวิจัยและนวัตกรรม

รศ. ดร.ยศชนัน วงศ์สวัสดิ์ ชี้แจงว่า งานวิจัยทั้งสายวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์มีส่วนที่เหมือนกัน เช่น การนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ และส่วนที่เพิ่มเติม เช่น ในสายสังคมศาสตร์ จะเกี่ยวข้องกับเรื่อง Social impact โดยมีผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้กำหนดว่าประเทศไทยได้ประโยชน์อย่างไรบ้างจากงานวิจัยนี้ ซึ่งจะเป็นในลักษณะของการช่วยเหลือสังคมได้เช่นกัน

ศ. ดร. นพ.ภัทรชัย กิรติสิน ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า พรบ.นี้ใช้คำว่า “การใช้ประโยชน์” ไม่ได้เขียนว่า “ใช้ในเชิงพาณิชย์เท่านั้น” เพื่อเป็นการที่แหล่งทุนจะสามารถวัดได้ว่าทุนวิจัยที่ได้จัดสรรให้จะเกิดผลตอบแทนต่อประเทศไทยอย่างไร ในเชิงพาณิชย์จะให้ประโยชน์ในด้านเศรษฐกิจ แต่ทรัพย์สินทางปัญญาไม่จำเป็นต้องใช้เป็นเชิงพาณิชย์เสมอไป ส่วนในเชิงสังคมจะช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนได้ ซึ่งไม่ได้แตกต่างในด้านการดำเนินการ งานวิจัยสายสังคมศาสตร์ก็สามารถดำเนินการได้เช่นกัน

คุณพลอยพรรณ จิตรแจ้ง ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า สายสังคมศาสตร์บางส่วนมีการจดสิทธิบัตร ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นลิขสิทธิ์ ฉะนั้น ผลงานและนวัตกรรมที่อยู่ภายใต้ พรบ.นี้ นักวิจัยสามารถเปิดเผยลิขสิทธิ์และขอสิทธิความเป็นเจ้าของได้ เพื่อนำไปใช้ในเชิงสาธารณะได้เช่นกัน ไม่แตกต่างจากสายวิทยาศาสตร์

3. ในกรณีที่นักวิจัยย้ายสถาบันหรือหมดวาระในการทำงาน จะมีการดำเนินการเรื่องของสิทธิความเป็นเจ้าของอย่างไรบ้าง

คุณพลอยพรรณ จิตรแจ้ง ชี้แจงว่า ถ้านักวิจัยมีการย้ายในช่วงระหว่างการทำวิจัย อาจจะต้องปรึกษากับแหล่งทุน และหน่วยงานปลายทางว่าจะมีแนวทางในการบริหารจัดการในส่วนนี้อย่างไร หรือถ้าย้ายไปหลังจากมหาวิทยาลัยมีการเปิดเผยและขอสิทธิความเป็นเจ้าของแล้ว นักวิจัยมีสิทธิในฐานะเป็นผู้ประดิษฐ์หรือผู้สร้างสรรค์แล้วแต่กรณี ซึ่งจะได้รับผลประโยชน์เมื่อมีการนำไปใช้ในเชิงพาณิชย์ นักวิจัยก็สามารถได้รับผลตอบแทนในรูปแบบของสัดส่วนเปอร์เซ็นต์เหมือนเดิม

ศ. ดร. นพ.ภัทรชัย กิรติสิน ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า เมื่อ IP เกิดขึ้นที่มหาวิทยาลัยมหิดลแล้ว ไม่ว่าจะนักวิจัยจะอยู่สถาบันใด ทางมหาวิทยาลัยมหิดลก็สามารถส่งผลตอบแทนให้นักวิจัยได้ แต่ถ้านักวิจัยมีการย้ายไประหว่างดำเนินการแล้วผลงานไปสิ้นสุดที่อีกสถาบันหนึ่ง ทาง iNT จะต้องเจรจากับสถาบันปลายทางว่า อาจจะต้องมีการถือครอง IP ร่วมกัน เนื่องจากทั้งสองสถาบันมีส่วนในการช่วยในการสนับสนุนงานวิจัยนั้น ฉะนั้นการจัดสรรผลประโยชน์ก็ต้องจัดทำร่วมกัน

4. เมื่อครบระยะเวลา 2 ปี จะต้องคืนสิทธิความเป็นเจ้าของกลับไปให้ผู้ให้ทุน มหาวิทยาลัยมีกระบวนการอย่างไรต่อการขอเป็นผู้รับสิทธิหลังจากระยะเวลา 2 ปีนี้

รศ. ดร.ยศชนัน วงศ์สวัสดิ์ ชี้แจงว่า เมื่อครบระยะเวลา 2 ปี หากมีแผนที่จะนำมาใช้ประโยชน์อยู่แล้ว สามารถขอขยายเวลาได้ และอีกกระบวนการหนึ่งที่มหาวิทยาลัยต้องดำเนินการ คือ การระบุนำไปใช้ประโยชน์ของงานวิจัย โดยการตีความก่อนว่างานวิจัยนั้นจะนำไปใช้ประโยชน์ในด้านใดได้บ้าง ซึ่งในขั้นตอนการตีความจะมีหน่วยงาน iNT และกองบริหารงานวิจัยช่วยดูแลให้นักวิจัยสามารถระบุแผนการนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ได้ ผ่านการจัดกิจกรรมการอบรมต่าง ๆ

ศ. ดร. นพ.ภัทรชัย กิรติสิน ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า ถ้าในกรณีที่มีการเจรจา มหาวิทยาลัยต้องแจ้งไปยังผู้ให้ทุนว่าในขณะนี้กำลังติดต่อเจรจาหรือกำลังจัดทำสัญญากันอยู่ หรือมีแผนการใช้ประโยชน์หลังจากระยะเวลา 2 ปีนี้อยู่แล้ว ขอให้แจ้งให้ผู้ให้ทุนทราบเพื่อขอขยายเวลาเพิ่มเติมได้ แต่ถ้าไม่มีการดำเนินการใด ๆ อาจจะไม่สามารถขยายเวลาเพิ่มได้

คุณพลอยพรรณ จิตรแจ้ง ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า ข้อกำหนดในกฎหมายลำดับรอง กล่าวว่าการใช้ประโยชน์รวมถึงการทำวิจัยต่อในลักษณะของพัฒนาต่อยอดหรือเป็น Prototype ได้ หากมีแผนการขอทุนต่อสามารถระบุไว้ในแผนการดำเนินงานได้ เมื่อได้รับทุนวิจัย มีการระบุนำไปใช้ประโยชน์ และรายงานการใช้ประโยชน์ทุกปี สิทธิความเป็นเจ้าของ IP จะเป็นของมหาวิทยาลัยตลอดไป

5. ในส่วนของการติดตามการใช้ประโยชน์ของผลงานวิจัยภายในระยะเวลา 2 ปี มหาวิทยาลัยมีการกำหนดแผนการดำเนินงานไว้อย่างไร

รศ. ดร.ยศชนัน วงศ์สวัสดิ์ ชี้แจงว่า ต้องมีการกำหนดแผนร่วมกันของสองหน่วยงานระหว่างกองบริหารงานวิจัย และ iNT ในส่วนของกองบริหารงานวิจัยจะดูแลเรื่องของการรับข้อเสนอทุนวิจัยเข้ามา และ iNT จะดูแลในส่วนของเปิดเผยข้อมูล เมื่อได้สิทธิแล้วจะมีกระบวนการจัดทำ tag และ feedback กลับไปให้กองบริหารงานวิจัยรับทราบ

ศ. ดร. นพ.ภัทรชัย กิรติสิน ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า หน้าทีของมหาวิทยาลัยหลังจากมีการบังคับใช้พรบ.นี้ คือ ต้องมีแผนในการรายงานขั้นตอนการดำเนินงานให้แหล่งทุนทราบเป็นระยะ อย่างน้อยเมื่อครบ 2 ปี ซึ่งแต่ละผลงานจะเกิดขึ้นไม่พร้อมกัน หน่วยงาน iNT จะรับผิดชอบในการทำ tag record ของแต่ละผลงานวิจัย โดยมีการระบุระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุด และต้องมีการจัดทำบัญชีรายนามนวัตกรรมที่มหาวิทยาลัยขอความเป็นเจ้าของ

6. ปัจจุบันทางมหาวิทยาลัยมีกระบวนการผลักดันให้มีการนำทรัพย์สินทางปัญญาจากนักวิจัย ไปใช้ให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์อย่างไรบ้าง

รศ. ดร.ยศชนัน วงศ์สวัสดิ์ ชี้แจงว่า การเจรจาเรื่องผลประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ นักวิจัยจะมีการใช้ทุนวิจัยจากแหล่งทุน อันดับแรกต้องจำแนกออกมาว่าสิทธินี้เป็นของมหาวิทยาลัย หรือของนักวิจัย จะทำให้การเจรจาง่ายขึ้น และจะมีการจัด workshop ในเรื่องของ FTO ซึ่งการจด IP ของ FTO ต้องทำตั้งแต่ต้นทาง หากนักวิจัย disclosure บางส่วนที่ไม่ใช่ของนักวิจัย 100% อาจเกิด IP ทับซ้อนกับงานอื่น ๆ ได้ และอีกเรื่องที่น่าสนใจ คือ inhibitor program บางครั้งนักวิจัยไม่แน่ใจว่างานวิจัยของตนเองสามารถนำไปใช้ประโยชน์อย่างไรบ้าง ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวจัดขึ้นสำหรับนักศึกษา อาจารย์ รวมทั้งสายสนับสนุน สามารถเข้าร่วมได้

ศ. ดร. นพ.ภัทรชัย กิรติสิน ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า ผลงานวิจัยควรจะได้นำไปใช้ประโยชน์ไม่ว่าทางใดทางหนึ่ง อาจนำไปใช้ประโยชน์ด้วยการทำวิจัยต่อยอดได้ ปัจจุบันทุกแหล่งทุนจะให้มีการระบุแผนการใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์หรือทางสังคมตั้งแต่ขั้นตอนยื่นเสนอขอทุน และเป็นจุดที่ทำให้นักวิจัยอื่น ๆ นำไปต่อยอดได้ ซึ่งผู้รับทุนมีสิทธิในการนำวิจัยไปต่อยอดตามหลักของกฎหมายอยู่แล้ว นักวิจัยต้องสามารถบอกได้ว่างานวิจัยจะนำไปใช้ประโยชน์ในด้านใด ส่วนของมหาวิทยาลัยจะทำหน้าที่ในการผลักดันกลไกต่าง ๆ เข้าไปเพื่อให้มีการนำทรัพย์สินทางปัญญาไปใช้ให้เกิดประโยชน์